



**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

5. De eorum grauitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

indirecte quatenus præcipit aliquid quod dat occasionem magnam exercendæ charitatis; & hoc supposito ipsa charitas per se obligat. His suppositis sit.

CONCLUSIO I.

42. *Omnia peccata quæ specie distinguuntur habent oppositionem particularem cum diuersis virtutibus aut rectitudinibus tam actualibus quam habitualibus. Hæc videri posset esse contra communem sententiam.*

*Probat*ur quia si non, maxime quia peccatum prodigalitatis & Auaritiæ opponeretur eidem tantum rectitudinibus, nempe liberalitati, & consequenter non opponeretur diuersis speciebus rectitudinibus: sed hoc est falsum, quia nolle prodigere propter turpitudinem specialem, quæ est in prodigendo, est actus rectus distinctæ rationis ab actu recto quo quis nolle auare aliquid facere propter turpitudinem avaritiæ; sed prodigalitas, opponitur specialiter primo actui; avaritia vero secundo: ergo peccata actualia prodigalitatis & Auaritiæ habent oppositionem particularem cum actibus bonis distinctæ speciei.

Hinc autem sequitur quod habitus prodigalitatis opponatur habitui bono alicui, cui non tam specialiter opponitur habitus Auaritiæ; nam opponitur specialius habitui inclinanti ad illum actum bonum, quo quis ob turpitudinem prodigalitatis non vult prodigere, & ille habitus est distinctæ rationis ab habitu, quo quis inclinaretur per se ad nolendum auare agere propter turpitudinem avaritiæ.

Dices non esse alium habitum inclinantem ad illos actus quam liberalitatis qui est vnus: ergo conclusio est falsa quoad habitum.

Contra quia si quis acquireret habitum nolendi prodigere propter turpitudinem prodigalitatis non propterea esset facilis ad erogandum quantum sufficeret ad liberalitatem: ergo non est idem habitus simplex liberalitatis, quo inclinatur ad non prodigendum & ad non auare faciendum.

Quia tamen communiter supponitur quod sola liberalitas habitualis opponatur tam prodigalitati quam Auaritiæ habituali, existimo dicendum ut saluetur illa doctrina, liberalitatem adæquate acceptam, quatenus inclinatur ad dandum quod honestum est & ad non excedendum, nec deficienti, non esse vnum simplicem habitum, sed integratum, ad minus, ex duobus habitibus distinctæ rationis, quorum vnus inclinatur ad dandum, quod honestum est, & hic fortassis sufficienter inclinatur ad non auare retinendum; alius vero inclinatur ad non dandum ultra.

CONCLUSIO II.

43. *Diuerſitas specifica obiecti materialis non sufficit ad distinctionem specificam peccatorum, nisi quando præterea apparet diuerſa indecentia. Hæc est communis & patet, quia alias furtum ouis, esset diuerſæ speciei à furto panni, aut pecuniæ pretij æquivalentis, quod est absurdum. Quod autem sufficiat diuerſa specie indecentia, qualis apparet inter furtum & ebrietatem, patet ex terminis.*

CONCLUSIO III.

44. *Diuerſitas præceptorum orta ex eo, quod superiores præcipientes, sint notabiliter differentes in superioritate, videtur sufficere ad diuerſitatem specificam transgressionum inducendam; quia si quis nolle obedire, Deo, omnino videretur peius, etiam quoad speciem, quam si non obediret Principi terreno, quia talis est præcise, quandoquidem propter primam appareat Deum posse punire poenā æternā; non tamen propter secundam præcise, nisi quatenus ipsemet etiam præcipit talibus obedire: quæ autem transgressionem sic se habent, ut vna mereatur poenā æternā sensus & damni, altera vero non omnino videntur esse diuerſæ speciei in genere moris.*

Confirmatur quia furtum veniale distinguitur specie à furto graui mortali, & hoc quia vnum meretur poenā æternā, alterum non: ergo quandoquidem contraire Deo inducat reatum poenæ æternæ, & contraire superiori terreno, quia tali præcise non inducat talem reatum, distinguuntur specie.

Ex alia tamen parte videri posset non sufficere hanc diuerſitatem poenæ; quia non videtur esse alterius ratio,

nis, quam qualis esset inter lineam finitam & infinitam, quæ non est specifica.

QVÆSTIO V.

De grauitate peccatorum.

45. *C*ertum est quodlibet peccatum mortale de facto esse tam grauem offensam Dei, ut inducat priuationem amicitie cum Deo & filiationis adoptiue & destinationem ad æternam poenā, si ante mortem non remittatur: ut colligitur ex omnibus scripturæ & Patrum locis, ex quibus constat morientes in statu cuiuscunque peccati mortalis excludi à beatitudine & damnari in infernum iuxta illud: Matth. 25. *Ite maledicti in ignem æternum &c.* Et Symboli Athanasij. *Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui vero mala in ignem æternum.* Controuertitur autem, an ex natura sua hæc grauitas competat omnibus peccatis, quibus de facto illud competit: circa quod sit

CONCLUSIO I.

46. *Nulla peccata quantumvis graua commissa contra legem naturæ, aut positiuam humanam, quæ talia sunt præcise, quæ non respiciunt ipsam Deum, sunt ex se tam graua. Probat*ur quia in huiusmodi peccatis, ut sic consideratis, non apparet vlla ratio, ex qua colligi possit tanta eorum grauitas; & videtur quod poenā aliqua temporalis siue in hac vita, siue post mortem solubilis possit ipsis correspondere sufficienter, tum quoad ipsammet grauitatem propriam, tum ad retrahendos homines ab eis committendis.

Confirmatur quia valde difficile est assignare, cur ipsis peccatis Theologicis hoc est contra Deum factis, possit correspondere talis poenā, & ratio, quæ adduci potest, non currit de his peccatis aliis: ergo non debet dici, quod respondeat illis.

Dices sequeretur quod non essent mortalia: sed hoc esset absurdum.

Respondeo hanc esse quæstionem de nomine: si enim mortalia essent, quibus talis poenā corresponderet ex natura sua, id esset concedendum; si autem talia dicerentur, quæ habent ex se tantam grauitatem, ut ad ea impedienda Deus moueri possit ad infligendam talem poenā committentibus ipsa, aut ad prohibenda illa sub tali poenā, negatur.

CONCLUSIO II.

47. *Per hoc præcise quod Deus prohiberet aliquid, non apparet quod transgressio sit tam grauis, ut mereatur poenā æternā damni & sensus. Hæc videtur esse contra eos, qui putant quodlibet peccatum contra Deum esse infinitæ grauitatis, quia sit contra personam infinitæ dignitatis, & crescit offensa iuxta dignitatem personæ offensæ; sed quamuis ego ipse essem in ea sententia, adhuc tenerem hanc conclusionem, quia illa infinita grauitas posset puniri sufficienter per poenā æternā damni & sine vlla poenā, vel per temporalem poenā sensus. Quidquid autem sit de hoc.*

*Probat*ur conclusio in principiis nostris: Peccatum commissum contra Deum non est infinitæ grauitatis nec intensiue, nec extensiue: ergo potest sufficienter puniri poenā aliqua finita.

*Probat*ur secundo, nullum opus bonum ex natura sua seclusa ordinatione Dei meretur vitam æternam: ergo neque peccatum ex eo, quod prohibitum præcise à Deo absque ordinatione speciali meretur poenā æternā sensus & damni.

Confirmatur quia peccatum veniale est offensa Dei & tamen non meretur talem poenā: ergo nec mortale ex eo, quod sit offensa Dei præcise.

Dices disparem esse rationem; quia offensa venialis est leuis, mortalis vero grauis.

Contra quia vel intelligis hoc de graui tantæ grauitate ut debeatur ei talis poenā, & petis principium; vel de alia grauitate, & illa non sufficit, quia vnum peccatum veniale potest esse grauius altero.

CON

Peccata
specie di-
uerſa ha-
bent op-
positione
particu-
larem cum
diuerſis
virtuti-
bus.

Diuerſitas
specifica
obiecti
materialis
quantum
ad diffin-
gendum pec-
cata quæ
non
etiā di-
uerſitas
superioris
præci-
pientium

Nulla
peccata
contra
legem na-
turæ, quæ
tali præ-
cise, sunt
meritoria
poenæ
æternæ,
nisi respec-
tante ip-
sam
Deum.

Nec ex
hoc præ-
cise quod
prohi-
bentur
à Deo.

CONCLUSIO. III.

Do factio peccata mortalia merentur huiusmodi pœnam, quia sub tali prohibentur cum conditione vite æternæ conferenda non peccantibus, & supposita hac lege iustissime sic puniuntur. Hæc patet quia alia melior ratio assignari nequit; & quia apparet ex terminis, quando proponitur præmium æternum operibus bonis non merentibus ipsam ex sua natura, posset etiam pœnam æternam proponi malis operibus, & si proponitur, iuste eam infligi negligentibus acquirere tantum boni ob consolationem aliquam temporalem parvi proflus aut nullius momenti, si compararetur aut ad illud præmium, aut ad pœnam æternam propterea incurrendam.

CONCLUSIO IV.

Omnia peccata non sunt paria, nec connexa. Hæc est de fide quoad primam partem ex Ioannis 19. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet, & Ierem. 7. Peius operati sunt quam Patres eorum.

Patet etiam ratione, quia evidens est, quod interficere hominem sit maius peccatum, quam alia bona ab ipso auferre, & quod blasphemare aut contemnere Deum sit gravius quam interficere hominem: & sicut datur inæqualitas perfectionis inter virtutes ac opera bona, idem dicendum de vitiis & operibus malis,

Probaturs secunda pars, quia evidens est, qui peccant contra vnum præceptum, non peccare contra alterum, neque enim qui non ieiunat, abstinet à facto audiendo, aut è contra.

Obiicit pro Stoicis, qui putantur tenere oppositum primæ partis: Peccatum est transgressio, non secus ac si quis terminum lineæ præfixum transiliret: sed hoc consistit in indiuisibili, & consequenter sicut ad transeundum lineam non refert quod quis multum vel parum transiliat, sic ad transgressionem præcepti non refert quod quis multum aut parum transgrediatur.

In hoc ludicro Stoicorum fundamento soluendo mirum est, quam laborent authores: sed Responderit breuiter licet per quodlibet peccatum transgressio fiat præceptis, tam si vnum præceptum sit principaliter alio præcepto, vt certe est de facto, transgressionem ipsius esse grauiorem transgressionem alterius: sicut si maius esse detrimentum in transfusione vnius lineæ quam alterius, vt ita loquar, peius esset transilire vnam quam alteram, in quo proflus nulla est difficultas.

Obiicit contra secundam partem illud Iacob. 2. Quicumque offenderit in vno, factus est omnium reus: ergo peccata sunt connexa; aliàs peccando contra vnum præceptum non esset quis reus omnium præceptorum.

Respondeo explicando Iacobum. Quantum ad hoc quod perdat vitam æternam, & æternum damnabitur, concedo; quantum ad hoc, quod vere transgrediatur omnia præcepta, si transgrediatur vnum, negatur.

CONCLUSIO V.

Transgressiones omnes legum humanarum posituarum sunt eiusdem rationis specificæ, quia tales præcise, possunt tamen habere inæqualitatem intra eandem speciem. Hæc quomodo ad primam partem videtur contra communem sententiam; Probaturs quia in illis non videtur esse alia malitia quam inobedientia & irreuerentia, & illa omnino apparet esse eiusdem rationis specificæ in omnibus absque alia differentia quam maioritatis aut minoritatis, quæ non arguit distinctionem specificam; nec potest denique ostendi ex quo capite distinguantur specie.

Dices id colligi posse ex eo quod superiores magis aut minus intenderent obligare.

Contra quia ex hoc non colligeretur nisi maioritas & minoritas intra eandem speciem.

Dices secundo, id colligi posse ex eo quod vnum prohiberent ex motiuo iustitiæ, & alterum ex motiuo alterius virtutis, verbi gratia Temperantiæ.

Contra quia quamuis hoc modo prohiberent, nisi tamen res prohibita esset contra illas virtutes ex se, transgressionem non possent esse contra illas virtutes & consequenter ex hoc capite non essent distinctæ speciei; quod si res prohibita essent contra illas virtutes, tunc transgressionem essent quidem diuersæ speciei, sed non quatenus contra præcepta superiorum, sed quatenus contra illas virtutes, vnde haberent duplicem malitiam, vnam quatenus sunt contra illas virtutes; & alteram quatenus sunt contra obedientiam.

Secunda pars probatur quia sicut quis tenetur obedire superiori: ita quo magis præcipitur, eo magis tenetur obedire, & si non obediat, magis peccabit, quam si non obediret cum minus præciperetur; quæ tamen differentia non est specifica, sed talis qualis est inter furtum minus & maius.

Colligitur autem quod minus aut magis prohibeantur actiones aliquæ vel ex ipsis legibus, vt cum significaret legislator talem suam voluntatem; vel etiam ex natura actionis, quæ si maioris sit momenti, censeri potest eam magis præcipi aut prohiberi. Quod dixi de transgressionibus legum posituarum humanarum, respectu tenendum & de transgressionibus legum diuinarum posituarum.

CONCLUSIO VI.

51. Quod est peccatum ex eo, quod habeat specialem aliam quam oppositionem cum virtute perfectiori, est maioris grauitatis specifica quam quod est peccatum, quia opponitur alteri virtuti imperfectiori: non potest tamen vniuersaliter colligi, quod vnum peccatum sit grauius alio, quia opponitur nobiliori virtuti. Prima pars est communis & probatur, quia si non sit aliqua ratio particularis, apparet ex terminis quod opponitur maiori bono, & propterea est peccatum, esse grauioris malitiæ.

Dices omisso amoris Dei, quando præcipitur, ideo est mala, quia excludit bonum amoris; & tamen non est tam mala quam blasphemiam, quæ opponitur Religioni, quamuis hæc sit imperfectior virtus quam est charitas, cui opponitur illa omisso: ergo.

Respondeo negando consequentiam, quia non propterea præcise blasphemiam est peccatum, quia opponitur Religioni, sed propter posituam disconuenientiam quam habet ex se, propter quam certe appareret mala, quamuis non esset possibilis, aut bonus cultus Dei, vnde & de facto prohibetur, quando non præcipitur cultus, quia illa semper & pro semper prohibetur, hic non percipitur semper & pro semper; omisso vero ideo præcise est mala quia excludit amorem, vnde non est mala nisi quando præcipitur amor.

Secunda pars, videtur contra communem sententiam, sed probatur ex dicto exemplo de blasphemiam, quæ grauius est peccatum quam omisso amoris peccaminosa, quamuis hæc particulariter opponatur perfectiori virtuti.

Rursus interficere hominem est grauius peccatum quam non audire sacrum die festo, licet opponatur imperfectiori virtuti, nempe iustitiæ, quæ est imperfectior quam Religio, cui opponi supponitur non audire sacram.

Præterea prodigalitas est per se maius aut minus vitium quam auaritia & tamen opponuntur eidem virtuti, vt supponitur communiter.

Confirmatur quia non potest suffici inter colligi quod aliquid sit peccatum ex eo præcise quod opponatur virtuti: ergo nec quod sit grauius peccatum ex eo quod opponatur perfectiori virtuti.

Probaturs antecedens quia qui nollit amare Deum cum non teneretur, haberet actum oppositum actui charitatis & tamen non esset peccatum.

52. Dices Scotum lib. 2. dist. 35. expresse asserere quod illud peccatum sit grauius ex genere quod opponitur rectitudini meliori: ergo hæc pars conclusionis est contra ipsum.

RESPON

Do factio peccata mortalia merentur huiusmodi pœnam, quia sub tali prohibentur cum conditione vite æternæ conferenda non peccantibus, & supposita hac lege iustissime sic puniuntur.

Omnia peccata non sunt paria.

Nec connexa.

Transgressiones omnes legum humanarum posituarum sunt eiusdem rationis specificæ, quia tales præcise, possunt tamen habere inæqualitatem intra eandem speciem.

Possunt esse inæquales intra eandem speciem.

Quod est peccatum quia opponitur nobiliori virtuti, quæ quod est peccatum quia opponitur nobiliori virtuti.

Non potest suffici inter colligi quod aliquid sit peccatum ex eo præcise quod opponatur virtuti: ergo nec quod sit grauius peccatum ex eo quod opponatur perfectiori virtuti.

Respondeo Scotum intelligendum iuxta primam partem conclusionis, nempe quando peccatum habet esse peccatum præcise ex eo, quod excludat bonitatem virtutis; posset etiam intelligi de virtute meliori non secundum se, sed operanti hic & nunc, qualis est illa, ad quam tenetur magis: huiusmodi enim, licet secundum se esset imperfectior, esset tamen melior operanti; unde nego consequentiam.

Quod si queratur, quando peccata sunt diuersæ speciei, & non ex eo quod excludant perfectiorem virtutem, quomodo cognosci posset quodnam sit grauius.

Respondeo id colligi posse, sicut colligitur de ipsis virtutibus quænam sit altera perfectior, nempe vel ex eo quod id appareat ex terminis, sicut apparet quod amare Deum sit perfectius, quam amare creaturam; vel ex eo quod id concludatur aliquo discursu certo aut probabili; nec meo iudicio facilius est id cognoscere de virtutibus, quàm de vitiis seu peccatis; unde videri posset frustraneum ut id cognoscatur de his, recurrere ad illas.

53. Ut veroparticularior de hac re notitia habeatur, aduertant Doctores ex peccatis extremis virtuti mediæ oppositis, si illa virtus cohibeat hominem ab aliquo excessu, ut facit liberalitas ac humilitas, illud esse grauius quod excedit mediū virtutis: unde grauius peccat excedens in comedendo, quàm deficiens à comedendo quantum medium requirit. Quando vero virtus impellit hominem ad agendum, ut facit fortitudo, peccatum est grauius, quod cohibet à medio, quàm quod excedit ipsum, & propterea timor maius peccatum reputatur quàm audacia, cæteris tamen paribus.

Contra tamen hanc doctrinā est quod male videatur supponi dari tales virtutes, quarum quædam impellant & quædam cohibeant: nam omnes tales videntur æque impellere ad medium & æque cohibere ab excessu.

Responderi tamen potest quod quamuis hoc verū sit, tamen illa dicuntur impellere, quorum actus principalis est positivus, ut est fortitudo, cuius actus principalis est aggredi pericula, & liberalitas, cuius actus principalis est dare quod potest honestè dari; illæ vero dicuntur cohibere, quarū principalior actus est non facere aliquid, ut est temperantia in cibo ac potu, cuius præcipuus actus est non excedere in cibo aut potu; & humilitas, cuius præcipuus actus est non appetere honores inhonestè: hoc autē supposito potest dari ratio cur vitia impellentia supra medium virtutis hoc modo impellētis, & vitia retardantia à medio virtutis cohibētis sint peiora; quia habent minorem convenientiā cum virtute; certū est enim audaciam habere maiorem similitudinem cum fortitudine, quoad actum principalem huius, quàm timorem; & prodigalitem cum liberalitate quàm auaritiam.

Similiter vitium retardans ab honoribus acceptandis, & à comedendo quantum debet comedi, habet maiorem proportionem cum humilitate & temperantia, quàm superbia aut immodestia.

54. Aduerte tamen quod quemadmodū, ut dixi in Logica, inter omnes species naturales diuersas, fortassis non datur semper inæqualitas perfectionis: ita etiam non datur inter omnes species morales diuersas aut virtutū, aut vitiōrū, & licet etiā detur, non esse facile discernere quæ virtus perfectior sit, aut quod vitium imperfectius; nec etiā in hoc indagando nimis anxie hærendū videtur, nā quamuis in confessione peccatorum species explicandæ sint, & videri posset necessariū Confessori scire quænam sint grauiora peccata, ut conformiter ad hoc iniungat penitentiam maiorem vel minorem; tamen non videtur in praxi obseruari ita punctualiter huiusmodi proportio in penitentia, quin aliquando minoribus maior penitentia imponatur & minor maioribus; nā videtur abunde sufficere, ut sufficiens cuiusque iniungatur, & quæ magis proportionata est ad cauendum ab ulteriori lapsu; quod si etiam requireretur talis proportio, certe non debet intelligi nisi quādo manifesta est inæqualitas grauitatis.

Fortē etiam ita se res habet quandoque saltem, ut vna virtus, & idem proportionaliter dicendum de vitiō, sit altera perfectior secundum vnam rationem, &

imperfectior secundum alteram.

QVÆSTIO VI.

An difficultas operis & motuum seu finis operantis auget vel minuat peccatum.

CONCLUSIO I.

55. Difficultas operis, siue proueniens ex natura operis, siue ex conditione operantis, ex eo scilicet quod ob habitum virtutis oppositæ magis auertatur ab actu malo, auget malitiam actus. Hæc est Scoti dist. 21. 21. q. 2. a. 2. Probatur quia maior difficultas arguit maiorem contrarietatem voluntatis, & quia sicut, qui in exercitio virtutis plus laborat, cæteris paribus plus meretur: ita qui magis laborat in malo faciendū, plus demeretur & consequenter magis peccat cæteris paribus.

Confirmatur quia quo magis tentatur quis, eo minus peccat; ergo quo minus tentatur, eo magis peccat: sed quo actus malus est difficilius, eo minus tentatur: ergo eo magis peccat.

Confirmatur secundo contra quemdam Scotistam, qui putat eo grauius esse peccatum, quo opus est difficilius ex natura operis, non tamen ex conditione operantis; quia est eadem propterea ratio de vtroque:

Obijcies hinc sequeretur, quod melius esset peccatibus non habere habitus virtutum; quod videtur absurdum.

Respondetur negando sequelam, quamuis enim quantum ad elictionem illius actus esset ipsi forte melius non habere illos habitus; tamen absolute est ipsi longe melius, quia per illos retardatur ab actu malo, & adiuvatur ad actus bonos, & hoc est ipsi sine dubio melius, quàm iis carere.

CONCLUSIO II.

56. Motuum extrinsecum, seu finis operantis, cum est malus, auget malitiam actus, quandoque in eodem genere, cum finis est eiusdem speciei, ut si quis peccaret cum serua in ordine ad peccandum cum Domina: quandoque in diuerso, ut si esset diuersæ speciei, ut cum quis furatur ad adulterandum. Hæc est communis & patet quia malitia finis adiuncta malitiæ, quam haberet actus ex obiecto, auget sine dubio malitiam eius, quod augmentum est eiusdem speciei, cuius est malitia finis, quæ, ut ex exemplis propositis patet, aliquando est eiusdem speciei, aliquando diuersæ.

Obijcies: sequeretur quod quo peius esset motiū extrinsecum, eo peior esset actus: sed hoc est falsum: ergo.

Probatur minor primo, quia qui interficit hominem ob vnum aureum peius facit, quàm si interficeret ob mille, & tamen motiū ipse esset minoris malitiæ.

Probatur secundo, quia quod fortius quis impellitur eo minus peccat; sed quando finis extrinsecus est peior aliquando fortius tentatur, ut patet in exemplo proposito: nam interficiens ob mille aureos fortius tentatur, quàm si interficeret ob vnum.

Respondeo negando sequelam, quia licet finis malus auget malitiam actus, tamē fieri potest ut finis peior argueret minorē malitiam quàm minus malus, ex eo scilicet quod minus malus argueret in operante minorem curā malitiæ substantialis, quam peior, ut patet in eodem exemplo; minus enim sine dubio curat malitiā substantialē interfectionis, qui interficit ob vnum aureū, quam qui interficeret ob mille, & non interficeret ob vnum, ut est euident. Aliter respondi in Commentario; sed hæc responsio videtur mihi facilius, & ea supposita non est respondendum ad duas probationes minoris.

QVÆSTIO VII.

Utrum nocuum sequens actum malum auget eius malitiam.

CONCLUSIO I.

57. Nocuum sequens, peccatum, quando cognoscitur aut timetur probabiliter secuturum, siue sequatur, siue nō, & siue sit causa per se, siue per accidens, auget malitiam peccati. Hæc est communis & probatur prima pars, quia malum est ponere libere causam mali, ut talē: sed peccat in casu conclusionis præter malitiā peccati secundū se, ponit causam mali: ergo magis peccat, maior patet ex terminis, & probatur vltimè, quia alias qui exploderet bombardā ad

Ex peccatis extrinsecis non is quodnam grauius.

Difficultas operis proueniens ex natura operis, siue ex conditione operantis, ex eo scilicet quod ob habitum virtutis oppositæ magis auertatur ab actu malo, auget malitiam actus.

Motiū extrinsecum, seu finis operantis, cum est malus, auget malitiam actus, quandoque in eodem genere, cum finis est eiusdem speciei, ut si quis peccaret cum serua in ordine ad peccandum cum Domina: quandoque in diuerso, ut si esset diuersæ speciei, ut cum quis furatur ad adulterandum.

Nocuum sequens, peccatum, quando cognoscitur aut timetur probabiliter secuturum, siue sequatur, siue nō, & siue sit causa per se, siue per accidens, auget malitiam peccati.